

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

590.06

Szerző: .....

Cím: *A budapesti Állatkert mint részvénytársaság*

Forrás: *Pesti Törzsde*

3n 1925. 7. 23.

Hely

Idő *"1925"*

Személy

Helyszám

A budapesti Állatkert – mint részvénytársaság

Az összes pesti lapok hosszú tudósításokat hoztak a főváros legújabb befektetéséről, amely csinos milliókat jelent az adófizetők szempontjából. Arról van ugyanis szó, hogy az Állatkertnek a megnyitás óta megneveléssel hiányain egy nagyobb lendülettel hosszabb időre segítsenek. *455 millió koronát volt képes a lerongyolódott főváros a tudományos cél érdekében felajánlani s mint értesülünk, egy németországi állatkereskedő már le is szállította a megrendelt 25–30 állatot.*

A gavallér gazda, a főváros, azonban nem az eredeti tulajdonosa az Állatkertnek, valaha részvénytársulaté volt. Ma mikor a nagy vállalkozásokat csak trósztok, főleg pedig az állam kezében tudjuk csak elképzelni, szinte mosolyogni való, amint részvénytársulat csinálta meg a Lánchidat, az Alagútat és az Állatkertet is.

Az utóbbi abban a teremő lázban született meg, mely a 40-es éveket jellemezte, s mely a Bach-korszak elnyomatási politikája idején is karjaiban tartotta az országot. A régi pesti publikum, akár a spanyol, nagyon érdeklődött az állatok iránt; a 18. században még javában virágzott az u. n. *hetz*, amin már az idebévedt német utazók váltig megbotránkoztak. Az utolsó efféle intézményt tűz emésztette meg a mai Szent István templom helyén. De itt nem a természeti minőségében mutogatták az állatvilágot, viadatok voltak láthatók, sőt az egyik útleírás szerint a nép nagyobb öröme egy kacsa legyőzte a medvét.

A régi pesti vásárnak még a múlt század 30-as éveiben is *elmaradhatatlan kelléke volt az állatsereglet a Dunaparton*, ahol ma a korszón tán a leggroteszkebb figurák kóvályognak. Sőt a kevésbé veszedelmes állatokat, köztük a hangos reklámozó pótló papagályokat már egyenesen a Váci utcában a Fekete kutyához címzett üzletben mutogatták.

Erre az ősi érdeklődésre számítva alakult meg *1865-ben egy részvénytársulat*, amely prospektusaiban

„dús kamatokat“ helyez kilátásba. Kétféle részvényt bocsátottak ki; a közönség hamarosan jegyzett 169 egészét 200 forint névértékben s 520 negyedrészt 50 forint névértékben. Egy év alatt pedig egybe is gyűlt majdnem 90.000 forint s 1866 augusztus 9-én megnyitá az állatkert maga is.

A felszerelés, berendezkedés maga 53.000 forintnál többet emésztett föl, de szerencsére a főváros már akkor is nagy jóakarattal volt az intézmény iránt s ingyen telket adott neki 30 esztendőre, csupán évente egy aranyat követelt a földesuri jognak elismerése fejében. Ingyen adta a fát is.

Mint efféle vadonati intézménynél nálunk rége óta történni szokott, itt sem merték magyar emberre bízni. Hoztak egy németet, akit hamarosan menesztettek s a megnyitást már a részvénytársaság elnöke, Xantus János intézte, mint igazgató. Volt persze eleinte elég ügytelenség; a barna medve mellé pl. becsukták az aleppói medvét, hadd örüljenek egymásnak a rokonok, akik azonban majd hogy szét nem tépték egymást; de végre is beletanult az igazgató az új mesterségbe s a medvék is — *összeszoktak*.

A megnyitás elég kedvezőtlen időre esett; a norva határszélen már ellenséges hadak cirkáltak. Königrätz már akkor csorbát ejtett az amúgy sem hírneves osztrák dicsőségen; az udvar Bécsből Budára menekült, mégis az első nap jól beült. És a kíváncsiság jó üzlettárs. Az eső ugyan szemetelt, azért mindenki el akart azzal dicsőkedni, hogy ott volt. Csináltak egy vendéglőt is, ahol Rácz Pali muzsikált a megnyitás örömeire.

Azután jöttek a szürke napok: vasárnap 10 krajcárba került a belépés, hétköznap 20-ba. Az első hónap 15.000 forint bevétellel zárult. Mindenki fellelegzett. De még az első hónap végén itt járt a híres Breim, akinek az állattanaik gyermekkorából mindenki ismeri, ő is egyik német, részvénytársulati állatkert-élen állt. Ő figyelmeztette az ittenieket, hogy a jövedelmet erősen kell növelni, hiszen télen nincs bevétel. Az ő ajánlatára családjegyeket adtak ki, hogy annál inkább fokozzák a látogatási kedvet. A részvényesek éppen azok, akiket legjobban érdekelt az állatvilág, amúgy is bőven kapták az ingyenjegyet.

A dolog tényleg nem volt fényes üzlet, pedig az első siker csalóka látszata már a kolozsváriakat is megmozgatta hasonló részvénytársulat szervezésére.

8 évi tengődés után befellegzett a társulnak. Kormánytámogatás elérése kedvéért átalakult tudományos egyesületté e címen; „Állat és növény honosító társaság“. Hogy e szegény társulat milyen gyatra kis állatkertet tudott csak életben tartani, elég emlékeztető, ha másból nem is, legalább Molnár Ferenc maró szatirája pompás történelmi kalauz lehet azok számára, akik a mai európai híré Állatkertet a régebbi állapothoz kívánják mérni.

1907-ben a belügyminiszter megszüntette a részvénytársulattól átvett tudományos egyesületet, a főváros pedig öt év munkája után teljesen átszervezte örösi költséggel az Állatkertet, mely 1912-ben történt megnyitása óta is állandó becézett gyermekek közé tartozik.

Pedig mostani befektetése is olyan tőke, amelynek kamatait maga adja meg, mert az állatok nagy része különlegesen drága koszon él. Az egyik riport szerint csak az 5 főkakolyök naponta 70 kilo halat kap. A jó állatok eltévesztették az időt, amelyben Magyarországra kerültek. A magyar gyomor európai nevezetesség volt: szállóige tán még ma is a franciáknál *Heureux sont ceux qui ont l'estomac Hongrois* (boldogok, akiknek magyar gyomruk van). Istvánffy krónikája elbeszéli, hogy II. Lajos udvarában volt egy apród, akinek nemesak feneketlen gyomra volt, hanem valami különös érzéketlenség is az elnyelt ételek iránt; az volt az udvar szórakozása még a mohácsi csata napja előtt is, hogy eleven egeret etettek az apróddal.

Ugyan ez a könyv emlegeti Skander béget, aki 1570-ben e szép országban lakván egy ülsére megérett egy egész ürüt s még jól meg lakott. No de akkor még nem kellett szanalni a tejjel-mézzel folyó országot.

Hanem félretéve a tréfát az Állatkert jövővényei ellen sem lehet valami sajtó kifogás. A kimutatások szerint a napi 20 millió rezsit fedezi a bevétel, majd csak kikerül a szegény országba csöppent nagytű vendégek kosztja is.